

FÜGGETLEN MAGYARORSZÁG

NYILT FÓRUM

Mottók:

„Legnagyobb cél pedig itt, e földi létben,
Ember lenni mindég, minden körülményben.”
/Arany János/

„Az igazat mondd, ne csak a valót.”
/József Attila/

*

Jogi alaptétel:

A demokratikus jogállam intézményeinek és a demokratikus közéletet hivatásszerűen alakító politikusoknak a szabad bírálata, működésük, tevékenységük ellenőrzése és kritikája – legyen az akár rendkívül éles hangú vagy támadó – a társadalom tagjainak, az állampolgároknak, illetve a sajtónak olyan alapvető joga, amely a demokrácia lényegi eleme... (Idézet a véleménynyilvánítást és a sajtószabadságot is taglaló 7/2017. /III. 7./számú ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGI HATÁROZAT indoklásából.)

=====

KÖVILÁG NEMZEDÉKE

Velkei Árpád interjú-sorozata az észak-magyarországi kőbányászatról

II.

Ezek a beszélgetések az 1970-es és 1980-as években készültek. Akkori nyilvánosságra hozatalukat nehezítette, majd megakadályozta a rendszerváltozásra készülés, hiszen a felkeresett folyóiratok vezetői a közlegő kapitalista államrendre tekintettel már féltek közreadni olyan információkat, amelyek a megszüntetésre ítélt közösségi társadalomról pozitívumokat is tartalmaztak.

Mivel mostanra már a bányászati foglalkozás-szakma is „kivéreztetett hazánkban”, úgy véljük, akár a gazdaságtörténeti múlt egykori értékeinek megőrzése céljából is érdemes, szükséges elmondani nyilvánosság előtt azokat a szakmai tudnivalókat, tapasztalatokat, véleményeket, amelyeket évtizedekkel ezelőtt megosztottak velünk az észak-magyarországi kővilág nemzedék tagjai.

Elsőként közreadjuk **KREISCHER KÁROLY** bányamérnökkel, az **Országos Érc- és Ásványbányák Kutató és Termelő Művei** központjának műszaki csoportvezetőjével és

BÁN CSABA bányamérnökkel, a **Felnémeti Bányáüzem** műszaki vezetőjével készült interjút:

— Milyen munkafolyamatok zajlanak naponta a kőbányában?

K.K.: A termelőegységben reggel 6 órától délután 2-ig tart a műszak. Külön autóbusz szállítja a dolgozókat a munkahelyükre, ahová háromnegyed 6-ra érkeznek meg. Ehelyütt, az országban egyedülállóan három szinten — 380, 420 és 460 méteren — folyik a művelés. A szintekre 350 méter hosszú, 45 fokos dűlésű siklószerkezet viszi fel az embereket, akiket az öltözőjük várja. Ott egyébként irodák is vannak. Amint felveszik a munkaruhát, következik az eligazításuk — ilyenkor tudják meg, mit kell aznap elvégezniük —, majd elindulnak a termelési területükre. Fontos megemlíteni a termelés-előkészítők feladatait is: a csoportvezető lőmester és a műszakvezető végig megy a bányaudvaron, közben megállapítják, hol kell veszélytelenítési és aprítási műveletet végezni, s utána beosztják az embereket, akik elkezdik a munkát. A fúrásnál hasonlóan járnak el, vagyis előzőleg kijelölik, melyik terület előkészítésére kerül sor. A nagy távolság miatt kb. háromnegyed 7-kor van mindenki a helyén. A fúrások a kötelező tmk után fognak a melóhoz, s egészen fél 2-ig dolgoznak. Közben van a robbantási szünet, ami egy fél óra. Étkezési idő nincs, mivel egymást helyettesítő és folyamatos a tevékenység.

B.Cs.: Egyébként én legszívesebben a megnevezést is megszüntetném, hogy kőbányász. Mert ez a szó már nem jellemzi igazán a teljesen specializálódott munkát, amelyet tanfolyamot végzett, tehát szakképesítéssel rendelkező emberek végeznek. Például a kotrógépkezelők három hónapig tanulják a mesterséget Debrecenben. Azután itt az alpművelet, vagyis kőzetjövésztés, ami a fúró- és robbantó-mesterek dolga. Innentől kezdve már a gépeké a főszerep. A kotrógépé, a dömpere — vezetőik szintén vizsgáztak —, majd következik a gépsor, amely osztályozza a követ a már említett négy termékre. E helyen is gépkezelők szorgoskodnak. Kézi erő csak a kötélpályánál van, ahová a megrakott csilléket tolják az emberek, akiknek nincs speciális képzettségük.

— Kőbányász-képzés van e jelenleg?

B.Cs.: Nincs. És ugyanez a helyzet a szénbányászatnál. Már a vájárokat is a fejtőgépekre képezik ki.

K.K.: Ez utóbbit még annyival egészítem ki, hogy felsőfokon sem képeznek szakembereket a külfejtéses bányaművelésre. Egyetemen mélyművelés-centrikus a bányamérnöki oktatás. Csak szén, szén, szén... pedig hát ércbányászat is folyik országunkban sokhelyütt. Természetesen a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemre gondolok itt, ahol a bányamérnöki karon belül van a bányaművelési szak. Ezen kívül képeznek bányageológusokat, bányagépészeket, s van gázipari mérnök szakon belül olajos szak, s lehet geofizikusi és hidrogeológusi diplomát is szerezni.

B.Cs.: A Szovjetunióban ideálisabb a helyzet, ott képeznek ércelőkészítő mérnököket is. Mi pedig, mint vizsgázott szénbányászok kerültünk az **Országos Érc- és Ásványbányákhoz**. A Székesfehérvár melletti Pátkán, egy flotáló műben és egy mélyművelésű ércbányában kezdtünk mindketten, pedig valami mást tanultunk. Például azt, mit lehet tenni a beomlások, szakadások ellen. A gyakorlatban erre nekünk szükségünk nem volt, mint ahogy a flotálásra sem, mégis meg kellett tanulnunk.

K.K.: Még annyit erről, hogy aki speciális ércbányász akar lenni, az Moszkvában végezhet tanulmányokat. A vállalatunknál is van egy kolléga, aki elvégezte az érc-előkészítési szakot, tehát magas szinte sajátította el a flotálással, az érc és a meddő szétválasztásával kapcsolatos tudnivalókat. Ezzel szemben Miskolcon csak széles alapképzés folyik, ám ha valaki tovább akar lépni, vagy új dolgot produkálni a kőbányászat területén, az önművelni kényszerül.

B.Cs.: Most azonban úgy tudjuk, lesz kedvező változás e területen, ugyanis ha az egyetemen általános mérnöki diplomát szerez valaki, meghatározott idejű üzemi gyakorlat után szakmérnöki vizsgát tehet.

— Hol vannak hazánkban a legnagyobb kőbányák?

K.K.: Az egyik a Beremendi Cement- és Mészmű mészkőbányája, ami bár igen régi, mégis nagyon modern műveletet hajt végre az egyik telephelyén, az ördögszántotta hegyen. Említést érdemel a bélapátfalvi bélkő fejtése is, amely az új cementgyár létesítésének egyik előfeltételeként korszerű technikát alkalmaz. És a Dunántúlon is van még sok hasonló bánya. A mi vállalatunkon belül az egyik legnagyobb volumenű a felnémeti mészkőbánya, a pilisvörösvári dolomitbánya és a zebegényi bánya.

— A kőbányászat szakmákra tagozódik, éppen a gépesítés következtében. Vajon e területen fenyeget-e mégis munkaerőhiány? Értesülésünk az, hogy ide nem tolonganak az érdeklődők.

B.Cs.: Induljunk ki a történelmünkből, miszerint Magyarországon volt már szénecsata, de kőcsata sohasem. Ebből logikus következtetni: a szénbányászok jövedelme is lényegesen magasabb, mint a kőbányászoké. Utóbbiak még nem tudták utolérni az illetén lemaradásukat. Mégis sokakat a cég ide köt, mivel a mélyművelés hiánya csábítóbb. Inkább kevesebb pénz kapnak a dolgozók, de biztos körülmények között lehetnek, a felszínen. Persze más emberek ők, mint a szénbányászok. Megszokták már a természetet, mivel korábban erdei munkások, mészégetők voltak.

K.K.: A kőbányászok kétlaki emberek. Egyszerű falusiak, akik a bányai műszak végeztével szorgosan tesznek-vesznek az otthoni környezetükben, a háztáji földjükön, a kiskertben, a szőlőjükben. Ebbéli munkájuk szervesen kiegészíti az ipari foglalatosságukat, és persze a jövedelmüket. És a munkavégzési körülményeik is hasonlóak, már ami az időjárást illeti, hiszen a bányában és az odahaza is ki vannak téve a tűző napnak, az esőnek, vagy a fagyocogató hidegnek. Egyébként a kereset-kiegészítésükre szükségük lehet, hiszen a fizetésük — elsősorban a munkájuk felszíni, tehát veszélyességi pótlék nélküli, illetve csak kisebb szakértelmet igénylő voltára tekintettel — eléggé alacsony. Mivel azonban egy ideje már magasabb képzettséget kívánunk meg a legegyszerűbb fizikai műveletet végzőtől is, így ezen túl a keresetük is arányosan növekedik.

— Mit kell tudni az üzemi termelésük értékeiről és a létszámbeli gazdálkodásukról?

K.K.: A bányaüzem évi termelési terve 610 ezer tonna mészkő, amelyhez még hozzászámolandó kb. 25-35 százalék meddő, vagyis összesen mintegy 900 ezer tonna anyagot kell megmozgatni. Az itteni ásványvagyon — figyelembe véve a jelenlegi működés kapacitását — több mint 70 esztendeig ad munkát a dolgozóinknak. A bányaüzem jelenlegi fizikai létszáma 340 fő. Az általuk bányászott anyagok körülbelül 40 százalékát, vagyis negyedmillió tonna mészkövet az őrlő dolgozza fel, a többi mennyiség a szemnagyság szerint kerül értékesítésre. Az őrleményeket a különféle iparágak kapják meg.

— Az építkezéseken felhasznált követ is innen szállítják?

K.K.: Igen. Nagy a kereslet például a darabos mészkőre, amely kiválóan alkalmas kislakások létesítésére.

— Említettük, hogy a kőkitermelés már nem igényel megfeszített, nagy fáradtsággal járó munkát, ám a folyamatos erőkifejtésre mégis csak szükség van, s annak ellentételezése meg kell, hogy jelenjen a bérezésben, szóval a kérdés óhatatlan: mennyit keresnek itt átlagosan a melósok?

K.K.: Az átlag 2500 és 2800 forint között van. Legmagasabb fizetéssel közvetlenül a termelésben foglalkoztatottak rendelkeznek, így a kotrógépkézelők, meg a dömpervezetők.

B.Cs.: Ne hallgassuk el, e területen vannak feszültségek is. Legutóbb a lőmesterek tették szóvá eléggé határozottan, hogy a fizikai állomány többi tagjaihoz képest méltatlanul alacsony a jövedelmük. Érdeklükben megtörtént az intézkedés, melynek eredményeként 8 százalékkal nőtt a pénzük...

— A bérezés nyilvánvalóan szorosan kapcsolódik a munkakövetelményhez, a munkateljesítményhez. Ez utóbbit illetően milyen paraméterei vannak a cégnek? És milyenek a fejlesztési célkitűzések?

K.K.: A bánya és az őrlőmű egyazon üzem, a termelési érték zömét azonban az őrlést végző műszaki egységünk produkálja. A széles körű értékesítési programunk minél zökkenőmentesebb lebonyolítása érdekében nemrégben kezdődtek meg az új beruházásaink is, amelyek révén például a különböző őrleményi szem-szerkezeteket igyekszünk korszerűbben elválasztani, meg a tárolási kapacitásunkat is növelni. Idén építjük meg a három SC 300-as silót az őrlemények részére, amelyeket a szállítás előtt közúti, illetve vasúti tartálykocsikba töltjük, s e műveleteket is modernizálnunk szükséges. Üzemünk évi össztermelési értéke meghaladja a 100 millió forintot, amelynek 70 százalékát az őrlő biztosítja. Mivel a termékeink ára eléggé magasak, az illetően bevételünk csaknem fedezi a működési költségeink teljességét. Az aránylag kedvező pénzügyi helyzetünk lehetővé teszi, hogy a dolgozóink részére a piaci árhoz képest jóval olcsóbban adjuk a mészkövet.

— Szó esett már arról, hogy több százat számláló a fizikai állomány, mégis úgy tudjuk, létszámbírányal küszködnek?

B.Cs.: Ez a probléma abból adódik, hogy a kőbányászat végül is nehéz fizikai munkák közé sorolandó. Nálunk nincs szerelőcsarnok, mint számos nagyvállalatnál, ahol a dolgozó védve van az időjárás viszontagsága ellen, itt a szabadban, a természetben kell melózni, perzselő napon, jégesőben, vagy dermesztő télen. Emiatt sem túlságosan sikeresek a toborzásaink. Akik hozzánk jönnek, főleg a környékbbeliek, mert hiszen a vérükben régóta buzog eme ősi mesterség szeretete.

— A munkaerőgondok jelenthetik azt, hogy nem növekedhet a termelés?

B.Cs. A mennyiségi-minőségi teljesítményünk fokozásának elengedhetetlen feltétele a gépesítettség növelése.

— Vagyis új termelő-berendezések szükségesek?

B.Cs : Így igaz. Tehát a bányánk kapacitás-növelésének ezen túl már nem a létszám a döntő tényezője, hanem a kellő technika megléte.

— Milyen gépek kellenek elsősorban?

B.Cs.: Például szállítójárművek. Jelenleg 11 darab G 116-os nagy dömpertünk van. De nem ilyenekre, hanem még nagyobb rakfelületűekre van igényünk. Ugyanis egyre hosszabb távra kell szállítanunk. A mostani, kis teherbírású gépekkel sajnos többször kell fordulnunk oda-vissza, ami nagyon megnöveli a költségeinket.

— Hol gyártják eme járműveket?

B.Cs.: Hazánkban is, de ezeknél fejlettebbek a külföldi szállítóeszközök. A külfertéses gépegységeket előállító országok között is az egyik leghasznosabbak a szovjet berendezések. De ismertek az angol, német és a svéd gépek is.

2022. március 13.

Folytatás következik

VELKEI ÁRPÁD
főszerkesztő

INFORMÁLJA, KÉRDEZZE, OLVASSA
a rendszerváltozás veszteseinek készülő
VILÁGHÁLÓS NÉPÚJSÁGUNKAT,

a

FÜGGETLEN MAGYARORSZÁGOT!

Internetes cím: www.fuggetlenmagyarorszag.hu

E-mail cím: fuggetlenmagyarorszag@fuggetlenmagyarorszag.hu

Levélcím: 3247 Mátraballa, Fő út 113.

Vezetékes telefon: 06-36/563-169

Mobiltelefon: 06-20/290-9422, 06-30/415-6389